

З одного боку, це вельми скрутно, оскільки саме розуміння індивідуальної свободи особистості, шансу студенту «зустрітися самим з собою», у педагогів асоціюється з поняттями егоїзму і всездозволеності, і, як наслідок, спричиняє за собою відмову роботи в цьому напрямі. У суспільстві повсюдно функціонує культура авторитаризму під вербальним «звітним» прикриттям ідеями індивідуалізованого підходу. За багато років навчальні заклади настільки навчилися адаптуватися до будь-яких нововведень, що «розгойдати» і реально почати процес перетворення її культурного середовища вельми проблематично. До цих пір в навчальному закладі практично відсутня культура діалогу. Наші спостереження, відгуки колег з різних освітніх установ доводять, що продовжується монолігізація практичної педагогіки. Викладачі не переходять на діалог, оскільки це вимагає професійних додаткових зусиль. Простіше, і не так небезпечно дати студенту готове знання, ніж використовувати сократівський метод навчання.

З іншого боку, це можливо, оскільки все в більшій кількості педагогічних ВНЗ майбутні фахівці вивчають такі дисципліни як культурологія освіти, теорія і методика педагогічної підтримки, основи практичної психології, тобто той набір дисциплін, яких не було раніше в навчальних планах і що мають на меті зміну і становлення нових уявлення про парадигму сучасної освіти. У освітньому просторі загальноприйнятим стає визнання ідеї поступовості переходу підлітка від вікової потреби в максимальній індивідуальній свободі до самостійного прийняття ним на себе відповідальності за те, що відбувається поруч. І, головне, індивідуальна свобода особистості стає в нашій країні усе більш значимим принципом, а індивідуалізація процесу освіти - необхідною (але не достатньою) формою його організації.

Література

1. Бедерханова В.П. Становление личностно-ориентированной позиции педагога: Монография. / В.П. Бедерханова. - Краснодар: Изд-во Кубанского гос. ун-та, 2001. - 220 с.
2. Газман О.С. Педагогика свободы: путь в гуманистическую цивилизацию XXI века / О.С. Газман // Новые ценности образования: забота - поддержка - консультирование. Вып. 6. - М.: Инноватор, 1996. - С. 10-38.
3. Крылова Н.Б. Культурология образования. / Н.Б. Крылова. - М: Народное образование, 2000. - 272 с.
4. Хуторской А.В. Свободное развитие как пространство образования. / А.В. Хуторской // Новые ценности образования. 1997. Вып. 7. - С. 23-33.

НЕТРАДИЦІЙНІ ЗАСОБИ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО АКТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК: 378.169.14+613.7+371.302.81

Шлапаченко О.А.

У статті автор розкриває питання впливу нетрадиційних засобів залучення студентів на зростання активності до занять з фізичного виховання.

Ключові слова: оздоровча гімнастика, активність, фізичне виховання.

НЕТРАДИЦИОННЫЕ СРЕДСТВА ПРИВЛЕЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ К АКТИВНЫМ ЗАНЯТИЯМ ФИЗИЧЕСКИМ ВОСПИТАНИЕМ

Шлапаченко О.А.

В статье автор раскрывает вопросы влияния нетрадиционных средств привлечения студентов на повышение активности к занятиям по физическому воспитанию.

Ключевые слова: оздоровительная гимнастика, активность, физическое воспитание.

NON-TRADITIONAL WAYS OF DRAWING STUDENTS IN STUDIES OF PHYSICAL EDUCATION

O. A. SHLAPACHENKO

The author analyses the questions of the influence of non-traditional ways of drawing students in studies of physical education.

Key words: health-improving gymnastics, activity, physical education.

Постановка проблеми. Сьогодні соціальне замовлення суспільства зорієнтоване на підготовку всебічно та гармонійно розвинутої особистості фахівця, який здатний реалізувати себе умовах жорстокої конкуренції. Перебудова освіти України на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості в повній мірі відбилась на системі фізичного виховання студентської молоді [1].

Сьогодні відбувається активний пошук нових форм і методів фізичного виховання, які б сприяли підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах. Проте аналіз спеціальної літератури (А.І. Драчук, 2001; О.В. Дрозд, 1999; Л.П. Сущенко, 2005 та ін.) показує, що методи, які застосовуються в організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах, недостатньо ефективні для забезпечення належного рівня фізичної підготовленості студентів. За останні десять років методика проведення навчальних занять у вищих навчальних закладах особливо не змінилася, її ефективність відносно низька, що не відповідає сучасним вимогам вищої школи (С.М. Канішевський, 2002; Т.Ю. Круцевич, 2003; Р.Т. Раєвський, 2003).

Наведені факти свідчать, що методика проведення та організації занять у вищих навчальних закладах потребує вдосконалення, розробки і наукового обґрунтування шляхів підвищення якості викладання фізичного виховання, спрямованого на покращення здоров'я студентів (В.А. Каледа, 1999; С.М. Канішевський, 1999; Л.И. Лубышева, 1992; В.И. Мазуркевич, 1990 та інші). Це зобов'язує науковців і викладачів вищої школи шукати нові форми і методи проведення занять, організувати навчальний процес так, щоб мінімальна кількість щотижневих занять давала максимальний ефект.

На думку багатьох дослідників [3, 4, 5], вирішення цієї проблеми може бути можливим за умови вивчення мотивів, потреб, інтересів студентів до занять фізичними вправами, виявлення причин, які перешкоджають займатися фізкультурною діяльністю, систематичного пояснення молоді негативних наслідків недостатнього рівня рухової активності та цілеспрямованого ведення пропаганди здорового способу життя.

Перебудова освіти України в системі фізичного виховання включає в себе вирішення цілого блоку соціальних, педагогічних, організаційних проблем, які

виявили як позитивні, так і негативні риси. За даними вчених [2], до них належать такі риси, як недостатній обсяг учбових та позаучбових занять фізичними вправами; низька мотивація до занять з фізичної культури; фактичне вилучення з робочих програм таких засобів як біг на витривалість, елементів спортивної гімнастики, плавання та ін.; недостатнє матеріально-технічне та фінансове забезпечення фізичного виховання.

З приводу цих проблем, які постають сьогодні перед кафедрами фізичного виховання вузів України, питання життєдіяльності студентської молоді, її фізичного здоров'я потребує, на наш погляд, нового підходу до сучасних засобів залучення студентів до активних занять фізичною культурою.

У роботі викладача найбільш проблематичним стає питання щодо залучення студентів до занять фізичними вправами в межах обов'язкових форм, які складаються з таких розділів: спортивні ігри, легка атлетика, елементи спортивної гімнастики, акробатики, рухливі ігри, загально фізична та професійно-прикладна підготовка.

Мета роботи – проаналізувати вплив нетрадиційних засобів залучення студентів до активних занять фізичним вихованням.

Методи роботи: індивідуальні співбесіди, анкетування, метод педагогічних контрольних випробувань (тести), методи математичної статистики.

Робота виконана за планом НДР кафедри фізичного виховання ПУНПУ імені К.Д. Ушинського.

Результати роботи. У ПУНПУ імені К.Д. Ушинського викладачі на кафедрі фізичного виховання у студентів формують вміння творчо планувати навички, організувати та методично правильно провести заняття з оздоровчої і спортивної спрямованості. Разом з викладанням звичних фізичних вправ та комплексів впроваджуються і нетрадиційні засоби залучення до активних занять фізичною культурою.

Оскільки у нашому вузі навчаються переважно дівчата, для цього, викладачами кафедри, відділення оздоровчої гімнастики, створена нова програма з ритмічної гімнастики, оздоровчої гімнастики (танцювальна аеробіка, йога, флекс, калланетика, включення елементів східних танців). Головна ідея і значення цих засобів – викликати у студентів відповідну емоційну м'язову реакцію, котра в динаміці свого розвитку з часом перетворюється на потребу в руховій діяльності.

Матеріал означеної програми складається з таких розділів: вступний урок; спеціальні ритмічні вправи; ритміко-гімнастичні вправи (із вправами на релаксацію м'язового тону); підготовчі вправи до танців, елементи танців; танці.

Програма кожного року навчання містить матеріали із усіх зазначених розділів за принципом поступового ускладнення.

Основа цього розділу – спеціальні вправи, що формують вміння орієнтуватися в просторі, розвивають координацію рухів, зв'язок рухів із музикою.

Засвоєння рухів відбувається паралельно із реалізацією музичних завдань: ритмічне ходіння з акцентами на відповідний рахунок, з оплесками, з притупуванням на сильну частку такту; вправами з рухами рук та тулуба.

Такі вправи стимулюють не тільки розвиток відчуття ритму, але й впливають на дихання, дикцію, удосконалюють зв'язок рухів з музикою. Спільне для всіх вправ завдання – відтворити у рухах характер музики.

Вибір методичного прийому залежить від загальних або конкретних завдань, контингенту студентів.

Успішним є застосування методу образного порівняння, який допомагає більш глибоко розкрити в рухах зміст музики, активізувати увагу.

За допомогою взаємозв'язку музики та рухів відбувається перехід від емоційно-духовного сприймання музики до конкретно-фізичного її відтворення через рух. Вправи цього розділу мають сприяти розвитку музикальності – вони розвивають музичне сприймання і почуття ритму, уявлення про виражальні засоби музики.

Заняття з ритмічної, оздоровчої гімнастики, включають насамперед загально-розвивальні та спеціальні вправи. Головна мета цих вправ – зміцнення, корекція і розвиток рухового апарату. Вони мають допомогти оволодівати рівновагою, координувати рухи рук із рухами ніг, тулуба, голови.

Для усунення проблем м'язової системи, сутулості, виправлення клишоногості використовуються елементи класичного екзерсису (тренажу), що сприяють розвитку м'язів, ґрунтуються на принципі виворотності ніг і пов'язані з постановкою усього корпусу.

Завдання підготовчих вправ – сформувати у студентів необхідні рухові навички для вивчення танців. Перш ніж навчати танцювати, слід допомогти дівчатам з виразним виконанням окремих рухів. Вправи цього розділу є найважливішими у процесі оволодіння руховою культурою; вони сприяють розвитку вміння керувати своїм тілом, корегують недоліки, допомагають у просторовій організації рухів.

Процес виконання вправ та елементів танців має бути природним, невимушеним, ненапруженим. Методика проведення занять повинна враховувати індивідуальні особливості. Необхідне художнє виконання музики, вербальне пояснення, виразний показ рухів на близькій відстані, повторення рухів по декілька разів у повільному темпі з поступовим прискоренням до потрібного темпу виконання. Диференційований підхід можливо здійснювати шляхом виконання однакового завдання невеликою групою або індивідуально з використанням певних етапів, якщо це необхідно.

Студенти повинні вміти підготуватися до руху, відчутти момент його початку. Краще вивчати рухи з музичним супроводом, ніж під рахунок.

У розділ включено нескладні танцювальні елементи, які можна виконувати як усією групою, так і окремими парами та особисто. Це дає викладачеві можливість добирати необхідні матеріали залежно від конкретних навчальних завдань.

Під час виконання танців важливо надавати студентам можливість творчо самовиразитися: підтримувати творчу самостійність, заохочувати їх до фантазування, що в цілому сприяє розвитку артистичності.

Плануючи заняття з оздоровчої гімнастики, необхідно враховувати чотири головні напрямки в роботі: а) основний напрямок – удосконалення сприймання музичного мистецтва через усвідомлення його драматургії; виховання здатності тонко відчувати музику, вміння передавати за допомогою жестів і рухів стиль твору певної епохи, часу; б) формування просторової орієнтації, розвиток просторового мислення та уяви; в) удосконалення навичок основних рухів; г) навчання елементів танцю (народно-характерного, сучасного та ін.); виконан-

ня творчих завдань із використанням знайомих танцювальних рухів, підбиранням пластики, жестикуляції відповідно до характеру музичного твору.

Ефективність проведення занять з ритмічної, оздоровчої гімнастики зі студентами перших та других курсів перевірялася в педагогічному експерименті протягом двох років.

Отримані дані свідчать про поступове зростання фізичної активності студентів на заняттях з фізичного виховання з 39% на першому курсі до 75% на другому курсі. З факторів, які сприяють виробленню позитивного ставлення до фізичного виховання, приклад батьків складав на першому курсі 8,2%, на другому – 8,0%. Приклад викладачів фізичного виховання – на першому курсі 17,5%, на другому курсі 16,3%; вплив товаришів – на першому курсі 10,9%, на другому курсі 9,8%; агітаційно-пропагандистська робота – 14,2%, на другому – 12,3%; усвідомлення корисності занять – 21,2%, на другому – 33,2%.

Показники зростання фізичної активності студентів перших та других курсів на заняттях фізичного виховання представлені на рис. 1.

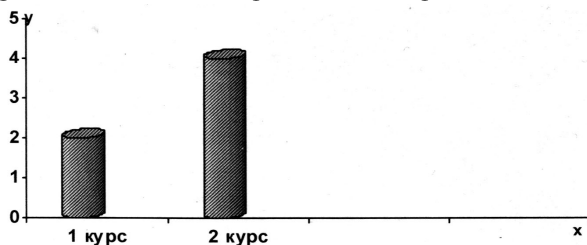

Рис. 1. Динаміка зростання фізичної активності студентів факультету початкового навчання на заняттях з фізичного виховання.

Аналіз результатів показав, що підвищенню інтересу до активних занять з фізичного виховання у студентів 1-2 курсів факультету початкового навчання сприяли такі чинники: 1) отримання заліку та високих балів рейтингу; 2) задоволення потреби в руховій активності; 3) інтерес до певного виду спорту; 4) особистість викладача та його творча співпраця із студентами на демократичних засадах.

Про зростання фізичної активності свідчать і такі дані, як участь у змаганнях усередині вузу, так і між вузами м. Одеси серед студентів з метою захищати честь факультету, вузу: 28,5%, 33,8%. Для перевірки себе й задоволення – 32,8%, 34,1%.

Результати опитування показали наявність соціальної, навчальної і психофізичної адаптації, обумовленої ставленням до занять з фізичного виховання. Наявний досвід показав зростання комунікативності, який дає викладачеві більш значні орієнтири у структурних засобах фізичної активності. Це проведення нетрадиційним способом у формі сюжетно-постановчих танців, вправи ігрового характеру, надання вільного часу для імпровізованих вправ з тренажерами та інвентарем.

Висновок. Педагогічним колективом нашої кафедри здійснювалась спроба використання нових засобів підходу до фізичної активності на заняттях з фізичного виховання. Фізична активність визначається як вид перетворювальної діяль-

ності, де основна мета - це досягнення фізичних кондицій, необхідних для закріплення й утримання рівня здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості.

Викладачами кафедри розроблена система оцінки ступеня оволодіння студентами вимог навчальної програми з фізичного виховання, виходячи з норм державних тестів; умов набуття певних знань та вмінь; оволодіння одним з обраних видів оздоровчої гімнастики.

Перспективу для подальших досліджень визначаємо в розробці та застосуванні сучасних засобів залучення студентів до занять фізичним вихованням на інших факультетах нашого вузу.

Література.

1. Бех И.Д. Психологические основы нравственного развития личности: дис... доктора псих. наук : 19.00.07 / И.Д. Бех. — К., 1992. — 320 с.
2. Крапівіна К. Нетрадиційні форми фізичного виховання студентів : [навч. посібник] - / К. Крапівіна. — Львів, 1977.
3. Рогалева Л.Н. Гуманизация спорта как фактор повышения спортивного мастерства / Л.Н. Рогалева // Спорт, духовные ценности, культура. — М., 1997. — Вып. 3. — С. 300-301.
4. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Т.Ю. Круцевич. — К.: Олимпийская литература, 2003. - Т. 2. - 392 с.
5. Царик А.В. О культуре физической и духовной / А.В. Царик // Физкультура и спорт. — 1989. - №1. — С. 3-96.

ДЕОНТОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В АСПІРАНТУРІ: СУТНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИ

УДК 378.937
Полякова Г.П.

У статті подано теоретичне обґрунтування моделі деонтологічної підготовки наукових кадрів через аспірантуру. Особливої уваги приділено висвітленню педагогічних умов, що зумовлюють становлення й формування в аспірантів компонентів структури деонтологічної культури.

Ключові слова: аспіранти, деонтологічна підготовка аспірантів, деонтологічна культура, педагогічні умови деонтологічної підготовки аспірантів, модель деонтологічної підготовки аспірантів.

Статья посвящена теоретическому обоснованию модели деонтологической подготовки научных кадров через аспирантуру. Особое внимание уделено педагогическим условиям, обуславливающим становление и формирование у аспирантов элементов структуры деонтологической культуры.

Ключевые слова: аспиранты, деонтологическая подготовка аспирантов, деонтологическая культура, педагогические условия деонтологической подготовки, модель деонтологической подготовки аспирантов.